

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3056/2023
02.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Миле Ранкић, адвокат из ..., против туженог ЈП ЕПС Београд, Огранак РБ „Колубара“ Лазаревац, сада Акционарско друштво ЕПС Београд, Огранак РБ „Колубара“ Лазаревац, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2092/23 од 25.05.2023. године, у седници одржаној 02.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2092/23 од 25.05.2023. године, тако што се **одбија** као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 48/22 од 07.03.2023. године, а **одбија се** захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу на име трошкова ревизијског поступка исплати 77.975,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П1 48/22 од 07.03.2023. године, ставовима првим и другим изреке, усвојен је тужбени захтев и тужени је обавезан да тужиоцу исплати на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада у периоду од 01.06.2020. године до 31.12.2022. године укупно 91.321,64 динара и на име мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора у периоду од августа 2020. године до децембра 2022. године укупно 18.434,82 динара, све у појединачним износима и са законском каматом, чија су висина и датуми доспећа ближе одређени овим ставовима изреке, као и да на досуђене новчане износе уплати за тужиоца доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање надлежном Републичком Фонду за ПИО запослених. Ставом трећим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 62.895,13 динара са законском затезном каматом од дана извршности одлуке о трошковима поступка до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2092/23 од 25.05.2023. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени обавезе да му исплати на име накнаде штете због мање исплаћене зараде по основу сменског рада за период од 01.06.2020.

године до 31.12.2022. године и на име мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора у периоду од августа 2020. године до децембра 2022. године појединачне месечне износе са законском каматом, на начин ближе одређен у овом ставу изреке изреке, као и да за тужиоца на наведене износе уплати надлежном Републичком Фонду за ПИО запослених доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање, а одбијен је и захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка и тужилац обавезан да туженом накнади трошкове парничног поступка од 3.900,00 динара. Ставом другим изреке, тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове другостепеног поступка од 31.197,0191 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ 72/11... 18/20, 10/23 – други закон), па је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог на неодређено време на пословима У утуженом периоду обављао је рад тако што је сваки други дан радио у времену од 07,00 до 19,00 часова, односно сваки други дан је радио по 12 часова. Организација рада код туженог је таква да тужилац мења другог запосленог на истом радном месту сваког другог дана, с тим што један дан ради од 07,00 до 19,00 часова, а други дан му је пауза и тако се циклус редовно понавља. Тужени није тужиоцу увећао зараду по основу сменског рада за 8,9%, на основу члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за ЕПС, нити му је исплатио увећану накнаду зараде за време коришћења годишњег одмора. Висина потраживања на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада и накнаде зараде за време коришћења одмора утврђена је оценом налаза и мишљења судског вештака.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужилац радећи по напред описаном моделу остварио сменски рад и усвојио је тужбени захтев за исплату увећане зараде по том основу са припадајућим доприносима, као и тужбени захтев за исплату на име накнаде штете због мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора.

По оцени другостепеног суда, рад тужиоца није сменски рад, због чега нема право на исплату увећане зараде по том основу, због чега је преиначио првостепену одлуку и одбио тужбени захтев тужиоца.

Становиште другостепеног суда није правилно.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 113/17) у члану 63. прописано је да је рад у сменама организација рада код послодавца према којој се запослени на истим пословима смењују према утврђеном распореду, при чему измена смена може да буде континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља (став 1), да запослени који ради у сменама је запослени који код послодавца код кога је рад организован у сменама у току месеца посао обавља у различитим

сменама најмање трећину свог радног времена (став 2). Одредбом члана 108. став 4. истог закона прописано је да општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду, као што је увећање зараде по основу рада у сменама.

Посебним колективним уговором за Електропривреду Србије („Службени гласник РС“, бр. 15/15) у члану 7. став 2. тачка 2. прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку раног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4. прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према директиви Европске уније 2003/88 – ЕС сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дану или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (per turnum, по реду, редом). Директива Европске уније није извор права али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада који наши закони не садрже.

Имајући у виду утврђене чињенице да тужени није извршио увећање зараде тужиоцу према наведеним законским одредбама и одредбама Колективног уговора које су важиле у спорном периоду, да је тужилац у утуженом периоду радио по моделу радног времена 12 (рад) – 36 (одмор) – 12 (рад), Врховни суд налази да је првостепени суд правилно усвојио тужбени захтев и обавезао туженог на исплату тражене разлике у заради по основу сменског рада, са припадајућим доприносима. По оцени Врховног суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду. Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање две смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за „Електропривреду Србије“), што указује да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног суда правилан закључак првостепеног суда да тужилац, у смислу одредбе члана 108. став 4. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за „Електропривреду Србије“, има право на увећану зараду по основу сменског рада у висини утврђеној општим актом и уговором о раду у утуженом периоду, на накнаду мање исплаћене зараде за време годишњег одмора, као и право на уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком Фонду за ПИО.

Како је преиначена другостепена пресуда и одбијена жалба туженог, то је потврђена и одлука о трошковима првостепеног поступка а одбијен захтев туженог да му тужилац накнади трошкове парничног поступка.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу првом изреке.

Тужилац је успео у поступку по ревизији, па му на основу чланова 153, 154. став 2. и 163. став 2. ЗПП, припадају и опредељени трошкови овог поступка, који обухватају трошкове на име: састава ревизије 18.000,00 динара према тарифном броју 13. Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката („Службени гласник РС“ број 121/12...37/21), као и на име судских такси за: ревизију 23.990,00 динара и ревизијску одлуку 35.985,00 динара, одмерено према тарифном броју 1. и 2. таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“ број 128/24...106/15).

На члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић